

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 30. november 2022
(OR. en)

15230/22

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0414(NLE)

ECOFIN 1238
FIN 1263
UEM 340

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	30. november 2022
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2022) 686 final
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS Ungari taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2022) 686 final.

Lisatud: COM(2022) 686 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 30.11.2022
COM(2022) 686 final

2022/0414 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS

Ungari taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta

{SWD(2022) 686 final}

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS

Ungari taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrust (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusraha¹, eriti selle artiklit 20,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) COVID-19 puhangul on olnud häiriv mõju Ungari majandusele. 2019. aastal oli Ungari sisemajanduse koguprodukt (SKP) elaniku kohta 48 % ELi keskmisest. Ungari reaalne SKP vähenes 2020. aastal 4,5 % ning suurenes 2020. ja 2021. aastal kokku 2,3 %. Keskpika perioodi majandustulemusi mõjutavad pikaajalised probleemid, nagu tootlikkuse kasv, oskustöölise kättesaadavus, inimkapitali tehtavad investeeringud ja institutsioonide kvaliteet.
- (2) 9. juulil 2019, 20. juulil 2020 ja 12. juulil 2022 esitas nõukogu Euroopa poolaasta raames Ungarile soovitusel. Eelkõige soovitas nõukogu Ungaril jätkata kõige haavatavamate rühmade integreerimist tööturule, kanda hoolt selle eest, et sotsiaalabi ja töötushüvitis oleksid piisavad, parandada haridustulemusi ja suurendada ebasoodsas olukorras olevate rühmade võimalusi saada kvaliteetset tavaharidust. Samuti soovitas nõukogu suurendada tervishoiusüsteemi vastupidavust ning parandada juurdepääsu kvaliteetsetele ennetus- ja esmatasandi tervishoiuteenustele. Lisaks soovitas nõukogu Ungaril tugevdada korruptsioonivastast raamistikku, suurendada sel eesmärgil prokuratuuri jõupingutusi ja juurdepääsu avalikule teabele, tugevdada kohtusüsteemi sõltumatust, tagada sotsiaalpartnerite ja sidusrühmade tulemuslik kaasamine poliitika kujundamisse ja tõhustada konkurentsi riigihangete valdkonnas. Samuti soovitati Ungaril jätkata maksusüsteemi lihtsustamist ning tugevdada seda samal ajal agressiivse maksuplaneerimise ohu vastu, samuti parandada konkurentsi ja reguleerimise prognoositavust teenindussektoris ning kohaldada süstemaatiliselt

¹ ELT L 57, 18.2.2021, lk 17.

konkurentsikontrolli äritehingutes. Ühtlasi soovitas nõukogu Ungaril tagada, et kõik erakorralised meetmed oleksid rangelt proportsionaalsed ega takistaks äritegevust. Lisaks soovitas nõukogu Ungaril rakendada meetmeid, millega tagada pandeemia kontekstis likviidsustoetus väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, kiirendada avaliku sektori investeerimisprojektide elluviimist ning edendada erainvesteeringuid, et toetada majanduse taastumist. Samuti soovitas nõukogu Ungaril parandada pensionisüsteemi pikaajalist kestlikkust, säilitades samal ajal selle piisavuse eelkõige sissetulekute ebavõrdsuse vähendamise kaudu. Ungaril soovitati keskendada investeeringud rohe- ja digipöördele, eelkõige puhtale ja tõhusale energiatootmisele ja -kasutusele, säästvale transpordile ja koolide digitaristule, ning edendada reforme ja investeeringuid säästvasse veemajandusse ja jäätmekäitlusse ning majanduse ringlusse, ettevõtete digitaliseerimisse, rohe- ja digioskustesse ning teadusuuringutesse ja innovatsiooni. Lõpuks soovitati Ungaril vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest, kiirendades taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu (eelkõige loamenetluste lihtsustamise ja elektritaristu ajakohastamise abil), mitmekesistada fossiilkütuste importi, tugevdades muu hulgas süsteemidevahelist ühendust koostöös teiste riikidega, ning vähendada sõltuvust fossiilkütustest ka hoonetes ja transpordis, suurendades selleks jõupingutusi, mille eesmärk on võtta energiatõhususe meetmeid kõigi tarbijate jaoks (eelkõige elamutes) ja elektrifitseerida transport.

- (3) 20. juulil 2020 Ungarile esitatud soovitused sisaldasid konkreetsemaid poliitilisi suuniseid COVID-19 pandeemiast ülesaamiseks. Olles taaste- ja vastupidavuskava esitamise ajal hinnanud nende riigipõhiste soovituste rakendamisel tehtud edusamme, leiab komisjon, et soovitus võtta vajalikud meetmed COVID-19 pandeemiaga tõhusaks toimetulekuks, majanduse säilitamiseks ja sellele järgneva taastumise toetamiseks on täielikult rakendatud. Märkimisväärseid edusamme on tehtud soovitusega anda likviidsustoetust väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele ning edendada erainvesteeringuid.
- (4) 11. mail 2021 esitas Ungari komisjonile määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõike 1 kohaselt oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. See esitati pärast konsultatsioone, mis korraldati kooskõlas riikliku õigusraamistikuga, kaasates kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonna organisatsioone, noorteorganisatsioone ja muid asjaomaseid sidusrühmi. Kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõikega 1 täiendas ja ajakohastas Ungari 2021. aasta mais esitatud versiooni ning esitas 3. novembril 2022 komisjonile konsolideeritud versiooni. Riikide isevastutus taaste- ja vastupidavuskavade eest aitab neid riigi tasandil edukalt rakendada ja saavutada nende kestev mõju ning tagab nende usaldusväärse Euroopa tasandil. Komisjon on osutatud määruse artikli 19 kohaselt hinnanud V lisas esitatud hindamissuuniseid järgides taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust.
- (5) Taaste- ja vastupidavuskavadega tuleks püüda saavutada määruse (EL) 2021/241 alusel loodud taaste- ja vastupidavusrahastu ning nõukogu määruse (EL) 2020/2094² alusel COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks loodud ELi taasterahastu üldeesmärke. Nende abil tuleks edendada liidu majanduslikku, sotsiaalset ja

² Nõukogu 14. detsembri 2020. aasta määrus (EL) 2020/2094, millega luuakse Euroopa Liidu taasterahastu COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 23).

territoriaalset ühtekuuluvust, toetades määruse (EL) 2021/241 artiklis 3 osutatud kuut sammast.

- (6) Liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavade rakendamine aitab kogu liidus kooskõlastatult ellu viia investeerimisprojekte ja reforme. Tänu reformide ja investeeringute kooskõlastatud ja üheaegsele rakendamisele ning piiriüleste projektide elluviimisele tugevdavad reformid ja investeeringud üksteist vastastikku ning tekitavad kogu liidus positiivse ülekanduva mõju. Seega tuleneb ligikaudu kolmandik mõjust, mida rahastu liikmesriikide majanduskasvule ja töökohtade loomisele avaldab, teiste liikmesriikide tegevuse ülekanduvast mõjust.

Kuue samba rakendamisele kaasa aitavad tasakaalustatud lahendused

- (7) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile a ja V lisa kriteeriumile 2.1 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava suures ulatuses (hinne A) liikmesriigi majanduslikule ja sotsiaalsele olukorrale vastavaid mitmekülgseid ja piisavalt hästi tasakaalustatud lahendusi, mis aitavad asjakohasel moel kaasa kõigi kuue kõnealuse määruse artiklis 3 osutatud samba rakendamisele, võttes arvesse asjaomase liikmesriigi eriomaseid probleeme ja rahalise toetuse suurust.
- (8) Taaste- ja vastupidavuskava sisaldab meetmeid, mis toetavad kõiki kuut sammast, kusjuures paljud kava komponendid on samal ajal seotud mitme sambaga. Taaste- ja vastupidavuskava sisaldab mitmesuguseid meetmeid, mis on eelkõige keskendatud rohepöördele, digipöördele, majandusliku, sotsiaalse ja institutsioonilise vastupanuvõime suurendamisele ning järgmise põlvkonna jaoks kujundatavale poliitikale. Samuti sisaldab taaste- ja vastupidavuskava kooskõlas Euroopa tööstusstrateegiaga aruka, kestliku ja kaasava majanduskasvu ning sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse toetamise meetmeid.
- (9) Taaste- ja vastupidavuskava aitab märkimisväärselt kaasa rohe- ja digipöördele. Rohepööret toetatakse eelkõige reformide ja investeeringute kaudu säästva transpordi, energeetika, veemajanduse ja ringmajanduse valdkonnas. Põhimeetmete hulgas on investeeringud heitevabasse ühistransporti, energiavõrkude arendamisele ja taastuvenergia tootmisele. Mitu komponenti sisaldab meetmeid, mille eesmärk on parandada üldkasutatavate ja eluhoonete energiatõhusust. Digipööret toetatakse eelkõige meetmetega, millega edendatakse hariduse ja avaliku halduse digitaliseerimist, samuti tervishoiu-, energia- ja transpordisektori digitaliseerimist ning digioskuste arendamist.
- (10) Märkimisväärse hulga taaste- ja vastupidavuskava reformide ja investeeringute eesmärk on parandada tervishoidu ning majanduslikku, sotsiaalset ja institutsioonilist vastupanuvõimet. Tervishoiusektoris võetavad meetmed peaksid parandama tõhusust ja tervishoiuteenuste kättesaadavust kõigi jaoks. Samuti võetakse meetmeid kõige vaesemates asulates elavate inimeste elamistingimuste parandamiseks. Peamised institutsioonilised reformid peaksid parandama majanduse vastupanuvõimet korruptsioonivastase võitluse tugevdamise ja kohtusüsteemi sõltumatuse suurendamise kaudu. Kavandatud reformide eesmärk on lihtsustada maksusüsteemi ja tugevdada seda agressiivse maksuplaneerimise ohu vastu ning suurendada avalike konsultatsioonide ja mõjuhindangute rolli õigusloomeprotsessis, et parandada regulatiivset kvaliteeti ja prognoositavust. Arukat, kestlikku ja kaasavat

majanduskasvu loodetakse saavutada eelkõige mitmesuguste meetmetega, mille eesmärk on suurendada konkurentsi riigihangetes, sealhulgas sihipäraste meetmetega väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate osalemise hõlbustamiseks ning teadusuuringute ja innovatsiooni edendamiseks.

- (11) Eeldatakse, et sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust edendatakse mitmesuguste taaste- ja vastupidavuskava meetmete, eelkõige selliste reformide ja investeeringute abil, millega toetatakse kvalifitseeritud ja konkurentsivõimelise tööjõu arengut näiteks digi- ja kutseoskuste arendamise kaudu, ning riigi rahanduse jätkusuutlikkuse parandamise reformide abil. Lisaks on mitme meetme eesmärk lahendada kõige ebasoodsamas olukorras olevate asulate konkreetseid probleeme ning tervishoiu valdkonna meetmed aitavad pakkuda igakülgsemaid esmatasandi tervishoiuteenuseid ja teha kättesaadavamaks kvaliteetse haiglaravi. Oluline osa taaste- ja vastupidavuskavast on pühendatud järgmise põlvkonna poliitikale, eelkõige on kavas digitaliseerida haridus, parandada võimalusi saada kvaliteetset ja kaasavat haridust ning suurendada alushariduse ja lapsehoiu kättesaadavust.

Kõigi või suure osa riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud probleemide lahendamine

- (12) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 peaks taaste- ja vastupidavuskava aitama eeldatavasti tõhusalt lahendada kõik probleemid või suurt osa probleemidest (hinne A), mis on kindlaks tehtud Ungarile esitatud asjakohastes riigipõhistes soovitustes, sealhulgas nende eelarveaspektides, või probleemid, mis on kindlaks tehtud muudes asjakohastes dokumentides, mille komisjon on Euroopa poolaasta raames ametlikult vastu võtnud.
- (13) Kava sisaldab ulatuslikke ja üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis aitavad tõhusalt lahendada kõiki või suurt osa nõukogu poolt Ungarile 2019., 2020. ja 2022. aastal Euroopa poolaasta raames esitatud riigipõhistes soovitustes välja toodud majanduslikke ja sotsiaalseid probleeme, eelkõige neid, mis on seotud rohe- ja digipöörde, hariduse, tööturu, sotsiaalpoliitika, tervishoiu, korruptsioonivastase raamistiku, kohtusüsteemi sõltumatus, riigihangete konkurentsi, otsuste tegemise kvaliteedi ja läbipaistvuse, maksustamise ja agressiivse maksuplaneerimise ning pensionisüsteemiga.
- (14) Taaste- ja vastupidavuskava sisaldab mitut asjakohast meetet rohepöördega seotud probleemide lahendamiseks. Energiatootmise ja energiatõhususe osas sisaldab kava reforme, mille eesmärk on parandada taastuvenergia tootmise loamenetlusi, lihtsustada väikeste taastuvenergia elektrijaamade võrku ühendamist ja kõrvaldada tuuleenergia arendamise takistused. Ungari kohustus suurendama 2026. aastaks võrku ühendamiseks lubatud taastuvenergia tootmise koguvõimsust vähemalt 10 000 MWni. Taaste- ja vastupidavuskava sisaldab ka investeeringuid, mille eesmärk on suurendada päikeseenergia tootmist ja parandada elektrivõrku, et võimaldada taastuvatest energiaallikatest toodetud energiat turvaliselt integreerida. Peale selle hõlmab kava mitut investeeringut elamute ja üldkasutatavate hoonete (eelkõige hariduse ja tervishoiu valdkonnas) energiatõhusaks renoveerimiseks. Säästva transpordi vallas sisaldab kava investeeringuid linnalähiraudteevõrgu, TEN-T koridoride raudteevõrgu, heitevaba bussitranspordi ja TEN-T raudteede keskse liikluskorralduse arendamisse. Lisaks kehtestab Ungari bussi- ja raudteetranspordi jaoks ühtse riikliku tariifi-, piletimüügi- ja reisijate teavitamise süsteemi. Kavas sisalduvad meetmed, mille

eesmärk on edendada reforme ja investeeringuid ringmajanduse ja kestliku jäätmekäitluse ning säästva veemajanduse valdkonnas, sealhulgas on kavas edendada looduslikku veesidumist.

- (15) Samuti sisaldab taaste- ja vastupidavuskava mitut asjakohast meetet digipöördega seotud probleemide lahendamiseks. Selles sisalduvad meetmed, mille eesmärk on pakkuda tahvelarvuteid ja asjakohast koolitust avalik-õiguslike haridusasutuste õpetajatele ja õpilastele, samuti info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) seadmeid põhi- ja keskkoolidele, sealhulgas kutseharidust ja -õpet pakkuvatele koolidele, ülikoolidele ja täiskasvanuharidusasutustele, ning suurendada tervishoiu- ja transpordisektori digitaliseerimist. Lisaks on selles meetmed avaliku halduse paremaks digitaliseerimiseks, eelkõige maksustamise eesmärgil kasutatavate elektrooniliste aruandlusplatvormide kaudu ning elektroonilise riigihankesüsteemi edasiarendamise ja prokuratuuri toimikute haldamise süsteemi parandamise abil.
- (16) Taaste- ja vastupidavuskava sisaldab mitmesuguseid meetmeid haridusprobleemide lahendamiseks. Kava sisaldab reforme, mille eesmärk on parandada õpetajaameti atraktiivsust mehhanismi abil, mis tagab õpetajate palkade järkjärgulise lähenemise vähemalt 80 %-le kolmanda astme hariduse omandanute keskmisest palgast, vähendada segregatsiooni koolides ning tagada juurdepääs kvaliteetsele kooliharidusele, eelkõige varustades õpilased ja õpetajad kaasaegses digihariduses osalemiseks vajalike seadmetega ning arendades õpilaste ja õpetajate digioskusi. Taaste- ja vastupidavuskava sisaldab ka investeeringuid, mille eesmärk on pakkuda ümberõppevõimalusi õpetajatele ja spetsiaalset juhtimiskoolitust koolijuhtidele ja asejuhtidele, toetada hariduslike erivajadustega õpilaste integreerimist tavaharidusse ning käivitada protsess väikeste, halvema õppeedukusega koolide teise taseme hariduse madalama astme integreerimiseks suurematesse koolidesse, et parandada hariduse tõhusust ja kvaliteeti. Peale selle seatakse teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud probleemide lahendamiseks sisse riiklikud laborid, et parandada teaduse ja innovatsiooni ökosüsteemi.
- (17) Riigipõhist soovitusi kõige haavatavamate rühmade tööturule integreerimise kohta täidetakse lastesõimedes lisakohtade loomise, kõige ebasoodsamas olukorras olevates asulates elavate inimeste töövõimaluste edendamise ning investeeringute tegemise kaudu digitaalsete õppevahendite, digitaalse õppesisu, täiskasvanute koolituskursuste ja ajakohastatud õpikeskkonna loomisesse kutseõppeasutustes ja ülikoolides.
- (18) Taaste- ja vastupidavuskava sisaldab mitmesuguseid meetmeid sotsiaalpoliitika probleemide lahendamiseks ning sellega toetatakse igakülgset 300 kõige ebasoodsamas olukorras oleva asula elanikke. Nende meetmete eesmärk on edendada tööhõivet ja oskuste arendamist kohalike eripärade põhjal, saavutada paremaid õpitulemusi kogukonnale suunatud pedagoogika abil, ehitada ja renoveerida sotsiaalmaju ning rajada sotsiaalseid päikeseelektrijaamu.
- (19) Taaste- ja vastupidavuskavas on ette nähtud ulatuslikud reformid ja investeeringud kõige pakilisemate probleemide lahendamiseks hooldusteenustes. Eelkõige tehakse investeeringuid haiglate taristu ja seadmete ajakohastamiseks, haiglaravi võrgustiku optimeerimiseks ning esmatasandi ja ennetava arstiabi arendamiseks, kujundades selleks välja integreeritud tervishoiuteenuseid pakkuvate perearstide kogukonnad. Seda täiendavad investeeringud digitervishoidu, näiteks digitaliseerimisprogrammidesse ja

kaugseiresse eakate hoolduses. Teine meede toetab mitteametlikult makstavate tasude kaotamist tervishoiusüsteemis.

- (20) Taaste- ja vastupidavuskavas on ette nähtud meetmed korruptsioonivastase raamistiku tugevdamiseks. Nende hulka kuulub ametialase aususe ameti asutamine, et tugevdada tulemuslikult pettuste, huvide konfliktide ja korruptsiooni ning Ungarile antava liidu toetuse rakendamisega seotud muu ebaseadusliku tegevuse ja õigusnormide rikkumise ennetamist, avastamist ja kõrvaldamist, pöörates erilist tähelepanu riigihangetele ja varadeklaratsioonide kehtivuse tagamisele. Taaste- ja vastupidavuskava kohaselt peaksid ametialase aususe ametil olema ulatuslikud volitused sekkuda kõigil juhtudel, kui tema arvates ei ole liikmesriikide pädevad asutused võtnud vajalikke meetmeid, et ennetada, avastada ja kõrvaldada pettusi, huvide konflikti, korruptsiooni ja muud ebaseaduslikku tegevust või õigusnormide rikkumist, mis kahjustavad või võivad tõsiselt kahjustada liidu eelarve usaldusväärset finantsjuhtimist või liidu finantshuvide kaitset. Ametialase aususe ametile tuleks tagada täielik sõltumatus, sealhulgas töötajate valimisel, juhtkonna ametisse nimetamisel ja eelarve koostamisel. Teine meede seisneb sõltumatuid valitsusväliseid organisatsioone olulisel määral kaasava korruptsioonivastase töökonna loomises, et pidevalt uurida kehtivaid korruptsioonivastaseid meetmeid ning koostada ettepanekuid korruptsiooni ja muude tavade, näiteks onupojapoliitika, soosikluse või avaliku ja erasektori vahelise pöördumise efekti avastamise, uurimise, nende eest vastutusele võtmise ja karistamise parandamiseks. Taaste- ja vastupidavuskava kohaselt peaks töökonda juhtima ametialase aususe ameti juht, kuid töökond peaks töötama sellest ametist sõltumatult. Lisaks sisaldab taaste- ja vastupidavuskava meetmeid, millega toetatakse tugevdatud koostööd Euroopa Pettustevastase Ametiga (OLAF), kehtestatakse varadeklaratsioonide laiendatud isikuline ja esemeline kohaldamisala ning tugevdatakse läbipaistvust ja järelevalvet selle üle, kuidas avalikes huvides tegutsevad avalikku huvi pakkuvad varahaldusfondid ning nende asutatud või hallatavad juriidilised isikud kasutavad liidu toetust. Kavas sisaldub ka mitu reformi, mille eesmärk on tugevdada seadusandlikku, institutsioonilist ja praktilist korda, mille abil tõhusamalt ennetada, avastada ja kõrvaldada pettust, korruptsiooni, huvide konflikti ja muud ebaseaduslikku tegevust liidu toetuse kasutamisel. Samuti hõlmab kava reformi, millega tugevdatakse korruptsioonivastast raamistikku ja kehtestatakse võimalus kontrollida kohtulikult prokuratuuri või uurimisasutuse otsuseid, millega jäetakse menetlus kuriteoteate alusel algatamata või millega lõpetatakse kriminaalmenetlus. Meetmega nähakse ette ka Ungari praeguse riikliku korruptsioonivastase strateegia ja tegevuskava täielik rakendamine ning uue riikliku korruptsioonivastase strateegia ja tegevuskava ettevalmistamine. Mitu taaste- ja vastupidavuskava meetmet aitavad suurendada avaliku sektori teabe läbipaistvust ja juurdepääsetavust, muu hulgas eesmärgiga tugevdada sõltumatu järelevalve hõlbustamise kaudu korruptsioonivastast raamistikku. Need meetmed hõlmavad sellise avaliku sektori vahendite kasutamise keskregistri loomist ja haldamist, milles on olemas otsinguvõimalus, samuti avaliku teabe taotlemise kulude kaotamist või piiramist, avaliku teabe kättesaadavusega seotud kohtuasjade menetlemise lühendamist ning kõigi riigiasutuste regulaarset kontrollimist, et hinnata, kas nad täidavad nõudeid võimaldada juurdepääs avalikku huvi pakkuvatele andmetele.
- (21) Riigipõhist soovitusi kohtusüsteemi sõltumatuse tugevdamise kohta täidetakse taaste- ja vastupidavuskava mitme reformiga, mis peaksid tugevdama kohtute ja kohtunike sõltumatust ja erapooletust vastavalt ELi lepingu artiklile 19 ja asjakohasele ELi

õigustikule ning tõstma seega kohtuliku kaitse taset ja parandama Ungari investeerimiskliimat. Kava sisaldab meetmeid, millega tugevdatakse riikliku kohtunõukojate suhtelist rolli ja volitusi riikliku kohtuameti juhi volituste suhtes. Riikliku kohtunõukojate tõhus kontroll riikliku kohtuameti juhi üle peaks eeldatavasti vähendama kohtute keskvalitsuse meelevaldsete otsuste tegemise võimalust, sealhulgas kohtunike ametisse nimetamisel, ning seega tugevdama kohtusüsteemi sõltumatust. Selle saavutamiseks tuleks taaste- ja vastupidavuskava kohaselt eelkõige kehtestada nõue, et riiklik kohtunõukoda peab esitama põhjendatud siduva arvamuse üksikute otsuste kohta, mis käsitlevad näiteks kandidaatide sobivuskriteeriumidel põhinevat sobivust riikliku kohtuameti juhi ja asejuhi ametikohale, kohtunike ja kohtu juhtivtöötajate ametisse nimetamise menetluste tühistamist, kohtunike üleviimist ning eri-, sealhulgas haldusasju menetlevate kohtunike kohtunikonnast väljaarvamist. Riiklik kohtunõukoda peaks samuti esitama siduva põhjendatud arvamuse selliste eeskirjade kohta nagu kohtunike ametikohtade punktisüsteem, lisatasude andmise tingimused, kohtunike koolitamine, riiklik töökoormus ja kohtunike ametikohtade arv. Lisaks peaks riikliku kohtunõukojate kohtunikest liikmetel olema võimalik saada järgmiseks ametiajaks tagasi valitud ning riiklikul kohtunõukojal peaks olema juurdepääs kõigile dokumentidele, samuti õigus- ja teovõime ning autonoomia oma eelarve väljamaksmisel ning õigus pöörduda pädeva kohtu ja konstitutsioonikohtu poole, et kaitsta oma õigusi. Kehtestada tuleks ka diskretsiooni välistavad eeskirjad kohtute esimeeste kohusetäitjate määramise kohta ning keelata kohtunike tagasipöördumine kõrgemasse kohtusse pärast nende lähetamist. Teine reform peaks tugevdama kõrgeima kohtu (*Kúria*) sõltumatust ning selle käigus muudetakse eelkõige eeskirju selle kohta, kuidas valida *Kúria* esimeest, kellel peaks olema vähemalt viieaastane kohtunikuna töötamise kogemus ja keda ei tohiks olla võimalik tagasi valida. Riiklik kohtunõukoda peaks esitama põhjendatud siduva arvamuse *Kúria* esimehe ja aseesimehe kandidaatide sobivuse kohta. Reformiga tuleks kõrvaldada ka konstitutsioonikohtu liikmete *Kúria*'sse nimetamise võimalus väljaspool tavapäraselt taotlusmenetlust, parandada kohtuasjade jaotamise süsteemi ja tagada *Kúria* kohtunõukojale suuremad volitused. Edasised reformid peaksid kõrvaldama takistused eelotsusetaotluste esitamiselt Euroopa Liidu Kohtule ja kaotama 2019. aastal avaliku sektori asutustele antud võimaluse vaidlustada lõplikud kohtuotsused konstitutsioonikohtus, tagamaks, et lõplikke otsuseid langetavad pädevad sõltumatud kohtud.

- (22) Taaste- ja vastupidavuskava sisaldab ka mitut meetet konkurentsiprobleemide lahendamiseks riigihangete valdkonnas, sealhulgas riigihankemenetluste usaldusväärse suurendamise kaudu. Reform seisneb selles, et töötatakse välja järelevalvevahend, millega hinnatakse selliste riigihankemenetluste osakaalu ja põhjuseid, mille raames esitatakse ainult üks pakkumus, ning seda vahendit kasutatakse pidevalt. Teise reformi eesmärk on töötada välja tulemuslikkuse mõõtmise raamistik, et korrapäraselt hinnata riigihangete tõhusust ja kulutasuvust ning piiratud konkurentsi põhjuseid sektorites, mida vähene konkurents kõige enam mõjutab. Koostada tuleks headel rahvusvahelistel tavadel põhinev tegevuskava ja seda tuleks rakendada, et tõsta konkurentsi taset riigihangete valdkonnas. Nendele reformidele tuginedes sisaldab taaste- ja vastupidavuskava Ungari kohustust vähendada ja säilitada alla 15 % selliste riigihangete osakaalu, mille raames esitatakse ainult üks pakkumus – nii menetluste puhul, mida rahastatakse täielikult või osaliselt liidu toetusest, kui ka menetluste puhul, mida rahastatakse üksnes riiklikest vahenditest. Nende reformide toetamiseks sisaldab taaste- ja vastupidavuskava koolitusvõimalusi ja toetuskava, et

hõlbustada mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate osalemist riigihankemenetlustes, ning meetmeid elektroonilise riigihangete süsteemi väljatöötamiseks, et hõlbustada konkurentsi sõltumatut järelevalvet ja analüüsi riigihangete valdkonnas.

- (23) Taaste- ja vastupidavuskava hõlmab reforme, mille eesmärk on parandada otsustusprotsessi kvaliteeti ja läbipaistvust tulemusliku sotsiaaldialoogi ja teiste sidusrühmade kaasamise ning korrapäraste mõjuhindangute kaudu. Kaasnevate meetmete eesmärk on tagada, et valitsuse koostatud seadusandlike aktide eelnõud läbiksid piisava aja jooksul süstemaatiliselt avaliku konsultatsiooni protsessi, välja arvatud juhul, kui esitatakse nõuetekohane põhjendus, ning et kõigi seadusandlike aktide eelnõude kohta koostataks järjepidevalt mõjuhindangud ja tehtaks need avalikult kättesaadavaks. Sotsiaalpartnerite ja sidusrühmade sõnaselge kaasamine otsuste tegemisse on ka paljude taaste- ja vastupidavuskava meetmete eeltingimus. Sidusrühmade kaasamine taaste- ja vastupidavuskava enda rakendamisse ja järelevalvesse on kavandatud sellise seirekomisjoni loomise ja toimimise kaudu, mille liikmetest vähemalt pooled peaksid olema avaliku sektori asutustest täiesti sõltumatutest kodanikuühiskonna organisatsioonidest.
- (24) Taaste- ja vastupidavuskava sisaldab ka ettevõtluskeskkonna meetmeid ja eelkõige maksusüsteemi parandamise meetmeid. Kavas on ellu viia reforme, mille eesmärk on võidelda tulemuslikumalt agressiivse maksuplaneerimise vastu, näiteks suurendada siirdehindade andmete esitamist, kehtestada varifirmadele äriühingu tulumaksu minimaalne majanduslik sisu ning laiendada mahaarvamise keelu eeskirjade kohaldamisala null- ja madala maksumääraga jurisdiktsioonidesse tehtavatele maksetele. Maksude lihtsustamise vallas sisaldab kava maksude arvu vähendamise ja maksukohustuse täitmise menetluste digitaliseerimise meetmeid.
- (25) Taaste- ja vastupidavuskava sisaldab reformikava, mille eesmärk on parandada Ungari pensionisüsteemi kestlikkust keskpikas ja pikas perspektiivis ning suurendada samal ajal väiksema sissetulekuga pensionäride pensioniõiguste piisavust. Taaste- ja vastupidavuskava peaks kulutuste läbivaatamise rakendamise kaudu aitama toetada ka riigi rahanduse jätkusuutlikkust.
- (26) Soovitusi, mis käsitlevad vahetut eelarvepoliitilist reageerimist pandeemiale, võib pidada Ungari taaste- ja vastupidavuskava kohaldamisalast välja jäävateks, kuigi Ungari on 2020., 2021. ja 2022. aastal üldiselt asjakohaselt ja piisavalt reageerinud kiireloomulisele vajadusele toetada majandust eelarveliste vahenditega kooskõlas stabiilsuse ja kasvu paktis sisalduva üldise vabastusklausliga.

Kasvupotentsiaali, töökohtade loomise ning majandusliku, sotsiaalse ja institutsioonilise vastupanuvõime toetamine

- (27) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile c ja V lisa kriteeriumile 2.3 aitab taaste- ja vastupidavuskava eeldatavasti mõjusalt (hinne A) tugevdada Ungari majanduse kasvupotentsiaali, luua uusi töökohti, suurendada majanduse, sotsiaalvaldkonna ja institutsionaalset vastupidavust, mis aitab kaasa Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisele, sealhulgas laste- ja noortepoliitika edendamise abil, ning leevendada COVID-19 kriisi majandus- ja sotsiaalmõju ning

suurendada sellega liidus majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust ja lähenemist.

- (28) Komisjoni talituste simulatsioonid näitavad, et taaste- ja vastupidavuskava ning Euroopa Liidu taasterahastu ülejäänud meetmete abil on võimalik suurendada Ungari SKPd 2025. aastaks 1,0–1,4 %, arvestamata struktuurireformide võimalikku positiivset mõju, mis võib olla märkimisväärne. Taaste- ja vastupidavuskava peaks aitama soodustada arukat, kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ning selles pööratakse suurt tähelepanu investeringutele, millega toetatakse edukat rohe- ja digipööret, edendatakse innovatsiooni, aidatakse digitaliseerida avalikku haldust ja avalikke teenuseid ning suurendatakse konkurentsi riigihangete valdkonnas. Selles sisalduvad meetmed peaksid aitama suurendada üldkasutatavate hoonete energiatõhusust ja taastuvenergia tootmise osakaalu. Samuti peaksid need aitama parandada digioskusi ja tervisenäitajaid.
- (29) Keskpikas ja pikas perspektiivis peaks taaste- ja vastupidavuskava oma reformide ning riiklikku haridusse, kutseõppesse ja kõrgharidusse tehtavate investeringutega suurendama oskustöölise pakkumist. Digivahendite ja -lahenduste üha laialdasema kasutamisega hariduses ja tervishoius peaks kava andma erilise panuse digioskuste suurendamisse. Tööjõu pakkumisele võivad samuti positiivselt kaasa aidata tervishoiureformid ja -investeringud. Majanduse innovatsioonipotentsiaali suurendavad eeldatavasti investeringud, mis soodustavad teadus- ja arendustegevuses osalevate eri poolte koostööd mitmes strateegilise tähtsusega valdkonnas. Meetmed, mille eesmärk on parandada konkurentsi riigihangete valdkonnas, võidelda korruptsiooni vastu, tugevdada kohtusüsteemi sõltumatust ning parandada õigusaktide ja avaliku sektori kulutuste kvaliteeti, võivad ühtlasi stimuleerida potentsiaalset väljundit, parandades investeringute kvaliteeti, ja seda eelkõige avalikus sektoris.
- (30) Taaste- ja vastupidavuskava peaks toetama rohepööret ning vähendama sõltuvust fossiilkütuste impordist. Reformid ja investeringud taastuvenergiasse ning investeringud elektrivõrku eesmärgiga võtta kasutusele rohkem taastuvaid energiaallikaid, peaksid märkimisväärselt suurendama saastevaba energia tootmise osakaalu. Lisaks peaksid energiatõhusust soodustavad investeringud üldkasutatavatesse hoonetesse ja elamutesse vähendama fossiilse energia tarbimist ja kasvuhoonegaaside heidet. Säästva liikuvuse meetmed, sealhulgas täiustatud linnalähiraudteeliinid ja elektribussid, peaksid parandama ühistranspordi kvaliteeti ja tõhusust, vähendama kasvuhoonegaaside heidet ning parandama õhukvaliteeti – sellel on positiivne mõju tervisele ja tootlikkusele.
- (31) Need taaste- ja vastupidavuskava meetmed, mis peaksid avaldama positiivset mõju sotsiaalsele ühtekuuluvusele ning aitama vähendada haavatavate rühmade sotsiaalseid ja majandusriske, on lastehoiuteenuste arendamine, digioskuste edendamine koolides, ebasoodsas olukorras olevate õpilaste ja hariduslike erivajadustega õpilaste osaluse suurendamine kvaliteetses tavahariduses, segregatsiooni ohu vähendamine koolides ning tervishoiureformi pakett, mille eesmärk on tagada võrdsem juurdepääs tervishoiuteenustele investeringute kaudu ja tervishoiusektoris mitteametlikult makstavate tasude kaotamise abil. Samuti on kavandatud terviklik meetmete kogum, et toetada kõige ebasoodsamas olukorras olevaid asulaid olenevalt sealsetest konkreetsetest vajadustest.

Olulise kahju ärahoidmise põhimõte

- (32) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktide d ja V lisa punktide 2.4 peaks taaste- ja vastupidavuskava tagama, et ükski taaste- ja vastupidavuskavas sisalduv reformide ja investeerimisprojektide elluviimise meede (hinne A) ei kahjustaks oluliselt keskkonnanäesmärkide saavutamist määruse (EL) 2020/852³ artikli 17 tähenduses (põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“).
- (33) Kooskõlas tehniliste suunistega, mis on esitatud komisjoni teatistes „Tehnilised suunised põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ kohaldamise kohta taaste- ja vastupidavusraha puhul“,⁴ on Ungari esitanud põhjenduse, et ükski tema taaste- ja vastupidavuskava meede ei kahjusta oluliselt ühtegi keskkonnanäesmärki. Ungari on teinud ettepaneku rakendada olulise kahju ärahoidmiseks vajaduse korral leevendusmeetmeid, mis tuleks sätestada koos asjakohaste eesmärkide ja sihtidega.
- (34) Eriti suurt tähelepanu on pööratud meetmetele, mille mõju keskkonnanäesmärkidele nõuab hoolikat kontrolli. Asjakohaste eesmärkidega tagatakse eelkõige veevarustustaristu ehitamist ja taastamist hõlmavate meetmete puhul, et keskkonda oluliselt ei kahjustataks; peamiselt rakendatakse selleks keskkonnamõju hindamise tulemusi ja tingimusi kooskõlas ELi keskkonnaõigusega ning tagatakse asjakohaste veevõtutubade andmine ja kõnealustest investeeringutest mõjutatud pinna- ja põhjaveekogumite hea ökoloogilise seisundi saavutamine.

Panustamine rohepöördesse, sealhulgas elurikkusesse

- (35) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktide e ja V lisa kriteeriumile 2.5 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava meetmeid, mis aitavad suures ulatuses (hinne A) kaasa rohepöördele, sealhulgas elurikkusele, või sellest tulenevate probleemide lahendamisele. Kliimaeesmärkide saavutamist toetavad meetmed moodustavad 48,1 % taaste- ja vastupidavuskava kogueraldisest, mis on arvutatud kõnealuse määruse VI lisas sätestatud metoodika kohaselt. Vastavalt kõnealuse määruse artiklile 17 on taaste- ja vastupidavuskava kooskõlas riiklikus energia- ja kliimakavas (2021–2030) sisalduva teabega.
- (36) Reformid ja investeeringud taastuvenergia laiendamise kasutamise, võrgu täiustamise ja energiatõhususe meetmete valdkonnas peaksid aitama Ungaril saavutada 2030. aasta CO₂ heite vähendamise eesmärgid ja toetama üleminekut vähese CO₂ heitega majandusele. See saavutatakse eeldatavasti eelkõige õigus- ja haldusraamistiku läbivaatamisega, et edendada taastuvate energiaallikate kasutamist. Maismaa tuuleparkide suhtes kehtivate üldiste piirangute kaotamine ja eelisarendusalade loomine kõige tuulisemates piirkondades, et veelgi lihtsustada tuuleturbiinide paigaldamist, võimaldab eeldatavasti luua uut tuuleenergia tootmisvõimsust. Taastuvenergia kasutuselevõttu peaks soodustama taastuvatel energiaallikatel põhinevate elektrijaamade loamenetluste parandamine. Taastuvate energiaallikate võrguga ühendamise menetluste suurem läbipaistvus, prognoositavus ja kättesaadavus

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13).

⁴ ELT C 58, 18.2.2021, lk 1.

peaksid samuti aitama kaasa nende allikate arendamisele ja kavale saavutada 2026. aastaks 10 000 MW suurune taastuenergia tootmisvõimsus, mis lubatakse võrku ühendada. Selliseid reforme tuleks taaste- ja vastupidavuskava kohaselt täiendada investeeringutega ülekande- ja jaotusvõrkude ning arukate võrkude, sealhulgas arukate arvestite arendamisse ning päikesepaneelide ja salvestusseadmete paigaldamisse. Üldkasutatavate hoonete, eelkõige haridus- ja tervishoiuasutuste, aga ka eluhoonete renoveerimine, eelkõige akende vahetamine ja elamute kütmise moderniseerimine, aitab suurendada energiatõhusust.

- (37) Ulatusliku säästva transpordi sektori reformide ja investeeringute paketi eesmärk on toetada reisijate ühistransporti ja kaupade raudteevedu. See peaks elavdama üldist liikuvuse ökosüsteemi ning tooma kasu majandusele, samuti peaks see aitama vähendada transpordisektori CO₂ heidet.
- (38) Taaste- ja vastupidavuskava hõlmab ka säästva veemajanduse valdkonna reforme ja investeeringuid, mille eesmärk on parandada veevarustust konkreetsetes veepuudusest mõjutatud piirkondades, eelkõige olemasoleva veemajandussüsteemi elementide taastamise ja uute veevarustuste rajamise kaudu, arendada loodusliku veesidumise lahendusi, ajakohastada Ungari kohaliku ja riikliku tasandi veemajanduse seiresüsteemi ning edendada põllumajandustootjate seas säästva veemajanduse tavasid. Veemajandusega seotud investeeringud peaksid aitama parandada veevarude säilitamist piirkondades, mida mõjutab veepuudus, ning kaitsta põhjaveevarusid. Vastavad eesmärgid tagavad keskkonnamõju hindamise tulemuste ja tingimuste rakendamise kooskõlas ELi keskkonnaõigusega, samuti selle, et antakse asjakohased veevõtuload ning et saavutatakse kõnealustest investeeringutest mõjutatud pinna- ja põhjaveekogumite hea ökoloogiline seisund.
- (39) Taaste- ja vastupidavuskava hõlmab kestliku jäätmekäitluse valdkonna reforme ja investeeringuid, mis peaksid aitama kaasa rohepöördele, sest nendega luuakse usaldusväärne ja soodne õiguskeskkond, mis aitab edendada üleminekut ringmajandusele, ning toetatakse teisese toorme kasutamist. Need meetmed peaksid aitama Ungaril saavutada liidu 2025. ja 2030. aasta jäätmekäitluse sihtmäärad.
- (40) Taaste- ja vastupidavuskava ei sisalda elurikkusele keskenduvaid erimeetmeid, kuid sisaldab see-eest meetmeid, mis aitavad kaasa kliimamuutuste leevendamisele, ning see võib ühtlasi aidata säilitada elurikkust, sest kliimamuutused on üks suuremaid elurikkust ähvardavaid ohte. Ungari on teinud olulise kahju ärahoidmise põhimõtte süstemaatilise hindamise ja saanud tulemuseks, et ükski kavandatud meede elurikkust ei kahjusta.

Digipöörde toetamine

- (41) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile f ja V lisa kriteeriumile 2.6 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava meetmeid, mis aitavad suures ulatuses (hinne A) kaasa digipöördele või sellest tulenevate probleemide lahendamisele. Digieesmärkide saavutamist toetavad meetmed moodustavad 29,8 % taaste- ja vastupidavuskava kogueraldisest, mis on arvatud kõnealuse määruse VII lisas esitatud metoodika kohaselt.

- (42) Taaste- ja vastupidavuskava sisaldab mitut meedet, mille eesmärk on parandada digioskusi kõigi tasandite hariduses, anda õpilastele, üliõpilastele ja õpetajatele laialdane juurdepääs digiõppele ning integreerida digiõppelahendused kutseharidusse ja -õppesse ning kõrgharidusse. Neid eesmärke silmas pidades hõlmab taaste- ja vastupidavuskava õpetajate digikoolitust ning investeeringuid koolide, õpetajate ja õpilaste/üliõpilaste IKT-seadmetesse, kusjuures eriti suurt tähelepanu pööratakse kõige ebasoodsamas olukorras olevatele õpilastele/üliõpilastele. Kavaga toetatakse ka digitaalse õppesisu arendamist kutseõppe ja kolmanda taseme hariduse jaoks.
- (43) Taaste- ja vastupidavuskava sisaldab meetmeid, mille eesmärk on digitaliseerida teatavad sektorid, eelkõige tervishoiu-, transpordi- ja energeetikasektor. Tervishoiu digitaliseerimiseks tehakse mitmesuguseid algatusi, näiteks on kavas seada sisse kaugdiagnostikakeskus, võtta kasutusele tehisintellektipõhine süsteem erakorralises meditsiinis, arendada terviseäppe ja töötada välja eakate patsientide kaugseire süsteem. Ühistranspordi ohutust, kvaliteeti ja atraktiivsust peaks parandama raudteeliinide keskse liikluskorraldussüsteemi ning bussi- ja raudteeliinide ühtse riikliku reisijate teavitamise ja tariifisüsteemi kasutuselevõtt. Eeldatakse, et arukate elektrivõrkude arendamine seob täiendav detsentraliseeritud taastuvenergia tootmisvõimsuse paremini praeguse süsteemiga ning aitab kohandada võrgud tulevastele nõuetele ja võimaldab energiatootmist paremini reguleerida.
- (44) Valitsuse IKT-lahenduste ja -teenuste tugevdamise meetmed peaksid aitama kaasa avaliku halduse ajakohastamisele ja parandamisele. Taaste- ja vastupidavuskava sisaldab meetmeid, mis muu hulgas käsitlevad maksukohustuse täitmise menetluste digitaliseerimist, elektroonilise riigihankesüsteemi edasiarendamist ja prokuratuuri toimikute haldamise süsteemi.

Püsiv mõju

- (45) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile g ja V lisa kriteeriumile 2.7 on taaste- ja vastupidavuskaval Ungarile eeldatavasti suures ulatuses (hinne A) püsiv mõju.
- (46) Taaste- ja vastupidavuskava püsivat mõju toetavad paljud meetmed eri sektorites. Rohepööret soodustavad reformid aitavad tagada tõhusama haldus- ja õigusraamistiku, millega edendatakse taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, ringmajanduse uut poliitikaraamistikku, veevarude paremat jälgimist ja suuremat teadlikkust säästvast veemajandusest. Lisaks peaks kava püsivat mõju toetama avalike teenuste, sealhulgas tervishoiuteenuste tõhususe parandamine nende digitaliseerimise kaudu. Muud püsiva mõjuga meetmed on seotud kõige haavatavamate rühmade parema tööturule integreerimise ning ebasoodsas olukorras olevate rühmade ja kõige vähem arenenud piirkondade haridustulemuste ja hariduses osalemise parandamisega. Neid täiendavad investeeringud digioskustesse.
- (47) Taaste- ja vastupidavuskava peaks aitama märkimisväärselt kaasa Ungari institutsioonilise vastupanuvõime tugevdamisele. See saavutatakse eeldatavasti korruptsioonivastase raamistiku tõhustamise, kohtusüsteemi sõltumatuse suurendamise ning otsustusprotsessi kvaliteedi ja läbipaistvuse parandamisega. Ettevõtluskeskkonda aitavad eeldatavasti parandada maksusüsteemi parandamise, regulatiivse prognoositavuse tagamise ja riigihangete valdkonnas konkurentsi suurendamise meetmed. Taaste- ja vastupidavuskava peaks kulutuste läbivaatamise kaudu aitama kaasa ka Ungari pensionisüsteemi kestlikkuse ja usaldusväärse eelarvehalduse tagamisele.
- (48) Kava püsivat mõju saab suurendada ka kava ja muude, näiteks ühtekuuluvuspoliitika fondidest rahastatavate toetusprogrammide suurema sünergiaga, eelkõige tegeledes sügavalt juurdunud piirkondlike probleemidega sisuliselt ja soodustades tasakaalustatud arengut.

Seire ja rakendamine

- (49) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile h ja V lisa kriteeriumile 2.8 on taaste- ja vastupidavuskavas kavandatud kord piisav (hinne A), et tagada taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas kavandatud ajakava eesmärkide ja sihtide ning nendega seotud näitajate tõhus seire ja elluviimine.
- (50) Taaste- ja vastupidavuskava rakendamise eest vastutav riigisekretariaadi büroo (edaspidi „riiklik asutus“) liidu toetuse rakendamise eest vastutavas ministeeriumis kannab hoolt taaste- ja vastupidavuskava üldise koordineerimise ning eesmärkide ja sihtide suunas liikumise seire eest. Samuti koordineerib ta aruandlust eesmärkide ja sihtide, sealhulgas seonduvate näitajate kohta, ning tagab andmete esitamise (nt lõplike vahendite saajate kohta). Riiklik asutus vastutab maksetaotluste, liidu vahendite haldaja kinnituste ja auditite kokkuvõtte koostamise eest. Nende ülesannete täitmiseks on riiklikul asutusel selgelt määratud kohustused ning ta toetub taaste- ja vastupidavuskava rakendamisel spetsiaalsele struktuurile. Edusamme, mis tehakse eesmärkide ja sihtide rahuldavaks saavutamiseks, jälgitakse korrapäraselt ajakohastatavate andmete abil seire infosüsteemis, mis võetakse kasutusele hiljemalt

enne esimese maksetaotluse edastamist, ning samal ajal kehtestatakse ka asjakohane kord, mille abil tagada seire infosüsteemi andmete õigeaegne laekumine ning nende usaldusväärsus ja õigsus. Lisaks tuleks eri meetmete jaoks kehtestada konkreetne järelevalvekord, mis võimaldaks varakult kindlaks teha rakendamise seotud riskid ja viivitused ning vajaduse korral sekkuda, tagamaks, et taaste- ja vastupidavuskava meetmete rakendamine kulgeb plaani järgi.

- (51) Taaste- ja vastupidavuskava eesmärgid ja sihid sobivad hästi kava rakendamise seireks. Need kajastavad asjakohaselt taaste- ja vastupidavuskava üldist ambitsioonitaset ning on selged ja realistlikud. Need on hästi kavandatud ja neid kajastavad näitajad on asjakohased, aktsepteeritavad ja usaldusväärsed ning peaksid aitama tagada rakendamise ajal nõuetekohase seire. Eesmärgid ja sihid on olulised ka määruse (EL) 2021/241 artikli 17 lõike 2 kohaselt rahastamiskõlblike, ent juba lõpule viidud meetmete puhul. Väljamaksetaotluse põhjendamiseks on vaja, et need eesmärgid ja sihid oleksid rahuldavalt saavutatud.
- (52) Liikmesriigid peaksid tagama, et rahastu kaudu antavast rahalisest toetusest teavitatakse ja seda kinnitatakse vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 34. Tehnilist tuge saab taotleda Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/240⁵ loodud tehnilise toe instrumendi raames, millega aidatakse liikmesriikidel oma taaste- ja vastupidavuskava rakendada.

Kulud

- (53) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile i ja V lisa kriteeriumile 2.9 on taaste- ja vastupidavuskavas esitatud põhjendused taaste- ja vastupidavuskava hinnangulise kogukulu kohta mõeldukas ulatuses (hinne B) mõistlikud ja põhjendatud, need on kulutõhususe põhimõttega kooskõlas ning vastavad riigis eeldatavale majanduslikule ja sotsiaalmõjule.
- (54) Ungari on üldiselt esitanud kuluprognoside üksikasjaliku jaotuse investeeringute ja reformide kohta, mille kulusid taaste- ja vastupidavuskava hõlmab. Kulude hindamine näitab, et enamik taaste- ja vastupidavuskava kuludest on mõistlikud ja usutavad. Kuluhinnanguid toetavad tõendid annavad mõistliku selgituse kavandatud meetmete peamiste kulutegurite kohta, ent esitatud tõendite ulatus ja põhjalikkus on meetmete arvestuses erinev. Kuluprognoside võrdlusalusena esitati enamasti varasemad projektid, tegelikud hankeandmed või muud võrdlevad kuluandmed peamiste kulutegurite kohta. Mõnel juhul on kuluhinnangute tegemiseks kasutatud meetodika ja eelduste kohta esitatud vähe üksikasju ning see takistab kuluhinnangute täielikku positiivset hindamist. Ungari on esitanud ka üksikasjalikud tõendavad dokumendid enamiku meetmete kohta, et kuluhinnanguid põhjendada ja tõendada. Lisaks on Ungari esitanud piisavalt teavet ja tõendeid tagamaks, et taaste- ja vastupidavuskava kulusid ei kaeta muudest olemasolevatest või kavandatavatest liidu rahalistest vahenditest. Taaste- ja vastupidavuskava hinnanguline kogukulu on kooskõlas kulutõhususe põhimõttega ja vastavuses riigis eeldatava majandusliku ja sotsiaalmõjuga.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/240, millega luuakse tehnilise toe instrument (ELT L 57, 18.2.2021, lk 1).

Liidu finantshuvide kaitse

- (55) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile j ja V lisa kriteeriumile 2.10 on taaste- ja vastupidavuskavas kavandatud kord ning käesolevas otsuses sisalduvad täiendavad meetmed piisavad (hinne A), et tagada kõnealuse määruse alusel eraldatud vahendite kasutamisel korruptsiooni, pettuste ja huvide konflikti ärahoidmine, avastamine ja kõrvaldamine, ning peaksid eeldatavasti tulemuslikult vältima topeltrahastamist kõnealusest määrusest ja muudest liidu programmidest. See ei piira selliste muude õigusaktide ja vahendite kohaldamist, millega edendatakse ja jõustatakse liidu õiguse järgimist, sealhulgas hoitakse ära, avastatakse ja kõrvaldatakse korruptsiooni, pettusi ja huvide konflikti ning kaitstakse liidu rahalisi vahendeid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) 2020/2092⁶.
- (56) Kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikli 20 lõike 5 punktiga e tuleks kehtestada liidu finantshuvide kaitsega seotud eesmärgid ja seada sisse piisav kontrollisüsteem, et tagada kooskõla kõnealuse määruse artikliga 22. Nende eesmärkide rahuldav täitmine peaks tagama sisekontrollisüsteemi piisavuse kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktiga j. Võttes arvesse, et usaldusväärne ja tõhus korruptsioonivastane raamistik, tugevdatud kord pettuste, korruptsiooni, huvide konflikti ja muu ebaseadusliku tegevuse tõhusaks ennetamiseks, avastamiseks ja kõrvaldamiseks liidu toetuse rakendamisel, konkurentsivõimeline ja läbipaistev riigihankeüsteem ning kohtusüsteemi sõltumatus on tõhusa sisekontrollisüsteemi toimimise eeltingimused, tuleks sätestada vastavate reformide eesmärgid, ning rahastu väljamaksed peaksid sõltuma nende täitmisest. Võttes arvesse, et need eesmärgid tuleks kehtestada selleks, et tagada liidu finantshuvide kaitse ja piisava kontrollisüsteemi loomine enne, kui komisjon rahastust tehtavad maksed heaks kiidab, peaks Ungari täitma kõik kontrollisüsteemiga seotud eesmärgid⁷ enne esimese maksetaotluse esitamist ning rahastust ei tohiks teha ühtegi makset enne nende täitmist. See nõue on kooskõlas parandusmeetmetega, mille Ungari on pannud ette määruse (EL, Euratom) 2020/2092 (mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks) artikli 6 kohase menetluse kontekstis ega piira nende parandusmeetmete kohaldamist⁸.
- (57) Usaldusväärne ja tõhus korruptsioonivastane raamistik on hädavajalik, et ennetada, avastada ja kõrvaldada õigusnormide rikkumisi, nagu pettus, korruptsioon või huvide konflikt, ning tagada seeläbi taaste- ja vastupidavuskava tõhus auditi- ja kontrollikord ning liidu finantshuvide kaitse. Sellega seoses ja tagamaks kooskõla artikliga 22, tuleks taaste- ja vastupidavuskava raames rakendada mitut meetet. Nende hulka kuulub ametialase aususe ameti asutamine, et tugevdada tulemuslikult pettuste, huvide konfliktide ja korruptsiooni ning liidu toetuse rakendamisega seotud muu ebaseadusliku tegevuse ja õigusnormide rikkumise ennetamist, avastamist ja kõrvaldamist, pöörates erilist tähelepanu riigihangetele ja varadeklaratsioonide kehtivuse tagamisele. Samuti tuleks luua usaldusväärne ja tõhus korruptsioonivastane

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks (ELT L 4333 I, 22.12.2020, lk 1).

⁷ See kehtib eesmärkide 160, 166, 169, 171, 174, 175, 195, 197, 198, 200, 201, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227 ja 228 kohta.

⁸ Nii on ette nähtud dokumendis COM(2022) 485 final – komisjoni ettepaneku (nõukogu rakendusotsus, mis käsitleb meetmeid liidu eelarve kaitsmiseks õigusriigi põhimõtete rikkumise eest Ungaris) seletuskirja lisa.

töökond, milles osalevad aktiivselt sõltumatud valitsusvälised organisatsioonid ja mille ülesanne on uurida olemasolevaid korrupsioonivastaseid meetmeid ning koostada ettepanekuid korrupsiooni ja muude tavade, näiteks onupojapoliitika, soosikluse või avaliku ja erasektori vahelise pöörduse efekti avastamise, uurimise, nende eest vastutusele võtmise ja karistamise parandamiseks. Lisaks tuleks kehtestada eeskirjad, et laiendada varadeklaratsioonide isikulist ja esemelist kohaldamisala ning suurendada läbipaistvust ja tugevdada järelevalvet selle üle, kuidas avalikes huvides tegutsevad avalikku huvi pakkuvad varahaldusega tegelevad sihtasutused ning nende asutatud või hallatavad juriidilised isikud kasutavad liidu toetust. See, et luuakse võimalus teha tõhusat kohtulikku kontrolli prokuratuuri või uurimisasutuse selliste otsuste üle, millega jäetakse menetlus kuriteoteate alusel algatamata või millega lõpetatakse kriminaalmenetlus, peaks samuti aitama tugevdada korrupsioonivastast raamistikku ja kaudselt tugevdada prokuratuuri jõupingutusi korrupsioonivastases võitluses. Samuti tuleks suurendada avaliku sektori teabe läbipaistvust ja juurdepääsu sellisele teabele, mis käsitleb eelkõige avaliku sektori vahendite kasutamist – see võib aidata tugevdada korrupsioonivastast raamistikku, sest hõlbustab sõltumatut järelevalvet. Nende meetmete tõhusa rakendamise tagamiseks enne esimese maksetaotluse esitamist tuleks seetõttu seada kuus eesmärki.

- (58) Liidu toetuse rakendamisel on pettuste, korrupsiooni, huvide konflikti ja muu ebaseadusliku tegevuse tulemusliku ennetamise, avastamise ja kõrvaldamise korra tugevdamine üldiselt oluline eeltingimus, mis aitab tagada taaste- ja vastupidavuskava auditi- ja kontrollikorra tõhususe ning liidu finantshuvide tõhusa kaitse kogu taaste- ja vastupidavuskava rakendamise jooksul. Sellega seoses tuleks taaste- ja vastupidavuskava raames rakendada mitut meetet. Huvide konflikti ennetamise tugevdamiseks ja selleks et süvendada kontrolli huvide konflikti üle liidu toetuse rakendamisel, tuleks luua uus siseauditi ja ametialase aususe direktoraat, et tagada huvide konflikti deklaratsioonide korrapärase ja tõhus kontroll ning uurida huvide konflikti kahtlusi, millest on teatatud. Rangemad õigussätted peaksid tagama, et tugevdatakse riskijuhtimist ning pettuste, korrupsiooni, huvide konflikti ja topeltrahastamise ennetamist, avastamist ja kõrvaldamist, et huvide konflikti deklaratsioonide suhtes kehtestatakse tõhusad eeskirjad, menetlused ja kontrollimehhanismid ning et tundlikel ametikohtadel töötavaid töötajaid vahetatakse regulaarselt rotatsiooni korras ja tagatakse nende tõhus järelevalve. Samuti tuleks kehtestada asjakohased suunised tagamaks, et kõik liidu toetuse rakendamises ja kontrollimises mis tahes tasandil osalevad asutused on teadlikud oma ülesannetest, vastutusest ja kohustustest huvide konflikti ennetamisel, avastamisel ja kõrvaldamisel. Lisaks tuleks kehtestada iga liidu toetusega seotud terviklik ning tõhus korrupsiooni- ja pettustevastase võitluse strateegia, mida tuleks täiendada üksikasjaliku tegevuskavaga. Samuti tuleks kehtestada asjakohased menetlused, et tagada andmekaeve- ja riskihindamisvahendi Arachne täielik ja tulemuslik kasutamine ning tõhusad järelmeetmed selle vahendi abil kindlaks tehtud riskidele. Pettuste avastamise tõhustamiseks tuleks kehtestada seadusandlik kord, millega tagatakse, et OLAF saab oma juurdlusi ja kohapealseid kontrole tulemuslikult teha. Nende meetmete tõhusa rakendamise tagamiseks enne esimese maksetaotluse esitamist tuleks seetõttu seada kaheksa eesmärki.
- (59) Suurem läbipaistvus ja konkurents riigihangete valdkonnas on õigusnormide rikkumise, sealhulgas pettuse, korrupsiooni või huvide konflikti vältimiseks mõeldav ja seega on need sisekontrollisüsteemi tõhusa toimimise

eeltingimuseks. Sellega seoses tuleks taaste- ja vastupidavuskava raames rakendada mitut meetet. Need peaksid hõlmama sellise järelevalvevahendi väljatöötamist, millega hinnatakse ühe pakkumusega riigihankemenetluste osakaalu, tulemuslikkuse mõõtmise raamistiku väljatöötamist ja kehtestamist, et korrapäraselt hinnata riigihangete tõhusust ja kulutasuvust, ning piiratud konkurentsi põhjuseid sektorites, mida vähene konkurents kõige enam mõjutab. Samuti tuleks kehtestada toetuskava, millega hõlbustatakse mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate osalemist riigihankemenetlustes, ning meetmed sellise elektroonilise riigihangete süsteemi väljatöötamiseks, mis aitab hõlbustada riigihangete konkurentsi sõltumatut järelevalvet ja analüüsi – need on eeltingimused, mille alusel tõhusalt täita kohustust vähendada ühe pakkumusega riigihankemenetluste osakaalu ja hõlbustada riigihankesüsteemi avalikku järelevalvet. Nende meetmete tõhusa rakendamise tagamiseks enne esimese maksetaotluse esitamist tuleks seetõttu seada viis eesmärki. Lisaks nendele eesmärkidele tuleks taaste- ja vastupidavuskavasse lisada ka järgnevad sihid, mis peaksid võimaldama jälgida ja jõustada ühe pakkumusega hankemenetluste osakaalu vähendamist kogu taaste- ja vastupidavuskava rakendamisperioodi jooksul.

- (60) Võttes arvesse, et kohtusüsteemi sõltumatus on sisekontrollisüsteemi toimimise eeltingimus, tuleks reformide jaoks seada eesmärgid, mille abil tugevdada riikliku kohtunõukojate suhtelist rolli ja volitusi seoses riikliku kohtuameti juhi volitustega, suurendada kõrgeima kohtu (*Kúria*) sõltumatust, kõrvaldada takistused eelotsusetaotluste esitamiselt Euroopa Liidu Kohtule ja kõrvaldada ametiasutuste võimalus vaidlustada lõplikud kohtuotsused konstitutsioonikohtus. Need reformid peaksid aitama kaitsta liidu finantshuve. See nõue ei piira Ungari kohustust täita igal ajal oma kohustusi, mis tulenevad liidu õigusest, eelkõige Euroopa Liidu lepingu (edaspidi „ELi leping“) artikli 19 lõikest 1, ning Euroopa Liidu Kohtu asjakohasest tõlgendusest, mis moodustab ELi õigustiku keskse osa. Nende meetmete tõhusa rakendamise tagamiseks enne esimese maksetaotluse esitamist tuleks seetõttu seada neli eesmärki.
- (61) Taaste- ja vastupidavuskavas kavandatud kontrollisüsteem ja -kord põhinevad töökindlatel protsessidel ja struktuuridel ning neis on selgelt kindlaks määratud kava rakendamises, seires, kontrollis ja auditis osalevate eri üksuste rollid ja kohustused ning nende omavaheline suhtlus. Nendega on ette nähtud kontrolli- ja auditifunktsioonide ja -kohustuste selge eraldamine. Riiklik asutus vastutab taaste- ja vastupidavuskava üldise koordineerimise, eesmärkide ja sihtide saavutamisel tehtud edusammude jälgimise, rakendusasutuste, alltoetust andvate asutuste ja lõplike vahendite saajate kontrollimise ning seiresüsteemist saadud kontrollitud andmetel põhinevate maksetaotluste ja nendega seotud liidu vahendite haldaja kinnituste ettevalmistamise ja komisjonile esitamise eest. Taaste- ja vastupidavuskava auditeerimise eest vastutava asutuse roll antud ELi rahaliste vahendite auditeerimise peadirektoraadile (EUTAF), kellel peaks olema vajalik suutlikkus ja kellel on halduskogemus seonduvate auditiülesannete täitmiseks kooskõlas rahvusvaheliselt aktsepteeritud auditistandarditega. EUTAF teeb süsteemiauditeid ning rakendatud eesmärkide ja sihtide substantiivset kontrolli – need moodustavad aluse auditite kokkuvõttele, mis esitatakse komisjonile koos maksetaotlustega. Lisaks peaks EUTAF võtma taaste- ja vastupidavuskava rakendamise tõhusa auditi tagamiseks vastu tõhusa auditistrateegia, mis on kooskõlas rahvusvaheliselt tunnustatud auditistandarditega. Selleks et tagada EUTAFi sõltumatus ja suutlikkus täita tulemuslikult ja õigel ajal oma

ülesandeid, tuleks teha kättesaadavaks piisavad vahendid. Kaks seotud eesmärki peaksid olema täidetud enne esimese maksetaotluse esitamist.

- (62) Taaste- ja vastupidavuskava rakendamise ja koordineerimise eest vastutavate kesktalituste ehk riikliku asutuse haldussuutlikkus peaks olema nende/tema jaoks kavandatud rollide ja ülesannete täitmiseks piisav. Riikliku asutuse tööd peaksid toetama rakendusasutused, kelle ülesanne on täita riikliku asutuse nimel teatavaid rakendusülesandeid pärast seda, kui on kontrollitud, et neil on nende ülesannete tõhusaks ja õigeaegseks täitmiseks vajalikud vahendid ja teadmised. Rakendusasutused ja riiklik asutus peaksid lõplike vahendite saajaid korrapäraselt ja süstemaatiliselt kontrollima. Samuti peaks riiklik asutus tegema rakendusasutuste töö üle regulaarset järelevalvet. Lisaks peaks huvide konfliktiga seotud korrapäraseid kontrolle tegema teistest kontrolliorganitest sõltumatult ka äsja loodud siseauditi ja ametialase aususe direktoraat. Enne esimese maksetaotluse esitamist tuleks täita eesmärk, mis on seotud sellise valitsuse dekreediga, millega kehtestatakse kõigile taaste- ja vastupidavuskava rakendamise, auditeerimise ja kontrollimisega tegelevatele asutustele õiguslikud volitused.
- (63) Eeldatavasti kehtestatakse asjakohased menetlused tagamaks kõigi selliste vajalike andmete kogumine, talletamine ja kättesaadavus taaste- ja vastupidavuskava jaoks arendatavas seire infosüsteemis, mis puudutavad lõplikke vahendite saajaid, töövõtjaid, alltöövõtjaid ja tegelikke tulusaajaid. Kehtestatud on üksikasjalikud mitmetasandilised kontrollimehhanismid, et tagada seire infosüsteemis olevate andmete usaldusväärsus ja tõlevastavus. Sellepärast tuleks kindlaks määrata konkreetne eesmärk, mille abil kindlustada, et taaste- ja vastupidavuskava rakendamise seireks mõeldud andmehoidla süsteemi vajalikud funktsioonid, sealhulgas vähemalt andmekogumise ning eesmärkide ja sihtide saavutamise seire tagamise, andmete kogumise ja talletamise ning neile juurdepääsu tagamise (vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 22 lõike 2 punktile d) funktsioonid toimiksid täielikult ja oleksid töökorras. See eesmärk peaks olema täidetud enne esimese maksetaotluse esitamist.

Taaste- ja vastupidavuskava sidusus

- (64) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile k ja V lisa kriteeriumile 2.11 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava suures ulatuses (hinne A) meetmeid, millega tagatakse reformide ja avaliku sektori investeerimisprojektide rakendamisel sidus tegevus.
- (65) Taaste- ja vastupidavuskava kujutab endast tasakaalustatud kombinatsiooni reformidest ja investeringutest, mis on järjepidevad ja mis üksteist tugevdavad. Kooskõla tagatakse nii komponentide sees (asjakohaste reformidega kaasnevad investeringud) kui ka eri komponentide vahel. Mitut komponenti hõlmavate meetmete eesmärk on parandada haridustulemusi, kusjuures meetmed on suunatud õpilastele, õpetajatele ja koolidele ning neis keskendutakse ebasoodsas olukorras olevatele õpilastele ja digiharidusele. Rohepöörde valdkonnas sisaldab taaste- ja vastupidavuskava meetmeid, millega toetatakse investeringuid energiatõhususse nii elamutes kui ka üldkasutatavates hoonetes, eelkõige haridus- ja tervishoiuasutustes. Digipööret edendatakse süstemaatiliselt kogu kavas sellise reformide kombinatsiooni kaudu, mis hõlmab digitaliseerimisalgatusi ning investeringuid IKT-seadmetesse ja

oskuste arendamisse sellistes sektorites nagu haridus, tervishoid, energeetika, transport ja avalik haldus. Paljude kavade sisalduvate investeeringute rakendamine nõuab tõhusaid riigihankemenetlusi ning kava sisaldab tulemuslike meetmete komplekti konkurentsi, tõhususe ja läbipaistvuse parandamiseks riigihangete süsteemis. Eeldatakse, et mõnel reformil (näiteks meetmed, mille eesmärk on parandada otsuste tegemise kvaliteeti ja läbipaistvust) on horisontaalne mõju õigusaktide kvaliteedile ja tõhususele kõigis valdkondades. Komponentides sisalduvad kavandatavad meetmed ei ole vastuolus üksteise tulemuslikkusega ega kahjusta seda ning ei ole leitud ühtki komponentidevahelist ebakõla või vastuolu.

Võrdõiguslikkus

- (66) Taaste- ja vastupidavuskava sisaldab mitut meetet, mille abil käsitletakse soolise võrdõiguslikkuse ja võrdsete võimalustega seotud probleeme. Lapsehoiuteenuste suurem kättesaadavus peaks suurendama võrdset osalust tööturul ja parandama vanemate töö- ja eraelu tasakaalu. Erivajadustega laste ja õpilaste hariduse toetamine peaks tugevdama kaasavat haridust. Sülearvutite jagamine õpilastele ja õpetajatele pärast vajaduste hindamise strateegia väljatöötamist ning koolide varustamine tänapäevaste kuvamisvahendite ja muude infotehnoloogiaseadmetega (prioriteediks seatakse koolid, kus on suur ebasoodsas olukorras olevate õpilaste osakaal) peaks parandama võrdset juurdepääsu haridusele ja aitama kaasa sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamisele. Kesiste õpitulemustega väikeste koolide teise taseme hariduse madalama astme klasside integreerimine naaberasulates paiknevatesse suurematesse koolidesse parandab eeldatavasti kehva õppeedukusega ja ebasoodsas olukorras olevate laste juurdepääsu kvaliteetssele haridusele. Meetmed, millega ergutatakse põhihariduse alumise ja ülemise astme koole suurendama ebasoodsas olukorras olevate õpilaste vastuvõtmise osakaalu, peaksid vähendama segregatsiooni riiklikes haridusasutustes. Investeeringud transpordisektorisse, näiteks madala põrandaga bussidesse ja rongijaamade renoveerimisse, peaksid parandama puuetega inimeste juurdepääsu. Taaste- ja vastupidavuskava sisaldab ka integreeritud meetmeid sotsiaalse kaasatuse edendamiseks eelkõige ebasoodsas olukorras olevates asulates elavate inimeste, sealhulgas romade seas. Eakate hoolduse digitaliseerimise meetmed peaksid aitama kaasa Euroopa puuetega inimeste õiguste strateegia (2021–2030) rakendamisele.

Julgeolekualane enesehindamine

- (67) Määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõike 4 punkti g kohast julgeolekualast enesehindangut ei ole esitatud, sest Ungari ei ole pidanud seda asjakohaseks.

Konsultatsiooniprotsess

- (68) Taaste- ja vastupidavuskava kavand avaldati märkuste esitamiseks 2021. aasta märtsis-aprillis. Lisaks sellele, et teave tehti üldsusele kättesaadavaks, pöördus Ungari otse 461 organisatsiooni, sealhulgas omavalitsusasutuste, vabäühenduste, kõrgharidusasutuste, ametiühingute ja teadusorganisatsioonide poole, et julgustada neid esitama oma arvamusi ja ettepanekuid. Neist 88 esitas oma seisukohad ning tegi üle 1 260 ettepaneku. Mõned märkused viisid taaste- ja vastupidavuskava kavandi muutmiseni, näiteks selleks, et suunata paremini kodumajapidamiste säästvaid küttesüsteeme toetava meetme rakendusala. Mõni sidusrühm siiski kritiseeris seda

protsessi, väites, et taaste- ja vastupidavuskava üksikasjalikku sisu ei avalikustatud piisavalt varakult, et oleks olnud võimalik esitada sisulisi märkusi, ning et esitatud märkusi ei võetud arvesse. Peale ametliku konsulteerimise korraldati 2021. aastal piirkondlikul ja riiklikul tasandil mitu sidusrühmade konverentsi, mis keskendusid eri teemadele. Ungari avaldas uue versiooni 2021. aasta augustis, kuid ei avaldanud pärast seda ühtegi muudetud versiooni ega konsulteerinud täiendavalt 2022. aastal taaste- ja vastupidavuskavasse tehtud muudatuste asjus.

- (69) Asjaomaste osalejate vastutuse tagamiseks on oluline kaasata taaste- ja vastupidavuskavas sisalduvate investeeringute ja reformide elluviimisse kõik asjaga seotud kohalikud omavalitsused ja sidusrühmad, sealhulgas sotsiaalpartnerid. Selleks sisaldab taaste- ja vastupidavuskava meedet, mille eesmärk on töötada välja strateegia sidusrühmade tõhusaks kaasamiseks taaste- ja vastupidavuskava rakendamisse, sealhulgas moodustada seirekomisjon, milles osalevad aktiivselt sõltumatud kodanikuühiskonna organisatsioonid ning mille ülesanne on jälgida tähelepanelikult taaste- ja vastupidavuskava rakendamist ja anda riiklikule asutusele soovitusi. Lisaks hõlmavad mitmed meetmed konkreetseid kohustusi, et selgelt tagada sotsiaalpartnerite ja sidusrühmade süstemaatiline kaasamine rakendamisprotsessi.

Positiivne hinnang

- (70) Kuna komisjon annab Ungari taaste- ja vastupidavuskavale positiivse hinnangu ning leiab, et taaste- ja vastupidavuskava vastab rahuldavalt määruses (EL) 2021/241 sätestatud hindamiskriteeriumidele, tuleks kooskõlas kõnealuse määruse artikli 20 lõikega 2 sätestada käesolevas otsuses taaste- ja vastupidavuskava rakendamiseks vajalikud reformid ja investeerimisprojektid, asjakohased eesmärgid, sihid ja näitajad ning summa, mille liit teeb taaste- ja vastupidavuskava rakendamiseks tagastamatu rahalise toetusena kättesaadavaks.

Rahaline toetus

- (71) Ungari taaste- ja vastupidavuskava hinnanguline kogukulu on 2 299 592 927 602 Ungari forintit, mis on 5 824 260 891 eurot Euroopa Keskpanga 1. aprilli kuni 30. septembri 2022. aasta keskmise EUR HUF viitemäära alusel. Kuna taaste- ja vastupidavuskava vastab rahuldavalt määruses (EL) 2021/241 sätestatud hindamiskriteeriumidele ning selle hinnanguline kogukulu on Ungari jaoks ette nähtud maksimaalsest rahalisest toetusest suurem, peaks Ungari taaste- ja vastupidavuskava jaoks eraldatav rahaline toetus olema võrdne Ungari jaoks kättesaadava rahalise toetuse kogusummaga.
- (72) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikele 2 ajakohastati Ungari maksimaalse rahalise toetuse arvutust 30. juunil 2022. Seega peaks kõnealuse määruse artikli 23 lõike 1 kohaselt olema võimalik siduda Ungari jaoks ette nähtud summa, mis ei ületa kõnealuse määruse artikli 11 lõike 1 punktis a osutatud maksimaalset rahalist toetust, juriidilise kohustusega 2022. aasta 31. detsembriks ning summa, mis ei ületa kõnealuse määruse artikli 11 lõike 2 kohaselt arvatud ajakohastatud maksimaalset rahalist toetust, tuleks siduda juriidilise kohustusega alates 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini 2023.

- (73) Antavat toetust rahastatakse laenuga, mille komisjon võtab liidu nimel nõukogu otsuse (EL, Euratom) 2020/2053⁹ artikli 5 alusel. Toetus tuleks maksta osamaksetena välja siis, kui Ungari on taaste- ja vastupidavuskava rakendamise seotud asjaomased eesmärgid ja sihid rahuldavalt saavutanud.
- (74) Käesolev otsus ei tohiks mõjutada selliste menetluste tulemust, mis on seotud liidu vahendite eraldamisega muudest liidu programmidest kui rahastu, ega menetlusi, mis on seotud siseturu toimimise moonutamisega ning mis võidakse alata eelkõige ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 alusel. See ei vabasta liikmesriike kohustusest teatada komisjonile võimalikest riigiabi juhtudest asutamislepingu artikli 108 alusel,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmine

Ungari taaste- ja vastupidavuskavale määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõikes 3 sätestatud kriteeriumide alusel antud hinnang kiidetakse heaks. Taaste- ja vastupidavuskava reformid ja investeerimisprojektid, taaste- ja vastupidavuskava seire ja rakendamise kord ja ajakava, sealhulgas asjakohased eesmärgid ja sihid, kavandatud eesmärkide ja sihtide saavutamise seotud asjakohased näitajad ning kord, millega antakse komisjonile täielik juurdepääs vajalikele alusandmetele, on esitatud käesoleva otsuse lisas.

Artikkel 2

Rahaline toetus

1. Liit teeb Ungarile tagastamatu toetusena kättesaadavaks rahalise toetuse summas 5 811 147 717¹⁰ eurot. Sellest 4 639 429 967 eurot on võimalik siduda juriidiliste kulukohustustega 31. detsembriks 2022. Lisaks on 1 171 717 750 eurot võimalik siduda juriidiliste kulukohustustega alates 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini 2023.
2. Komisjon teeb liidu rahalise toetuse Ungarile kättesaadavaks osamaksetena vastavalt lisale. Komisjon võib osamaksed välja maksta ühes või mitmes osas. Osade suurus sõltub rahaliste vahendite kättesaadavusest.
3. Osamaksete tegemine vastavalt rahastamislepingule sõltub olemasolevatest rahalistest vahenditest ja komisjoni otsusest, mis tehakse kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikliga 24 selle kohta, et Ungari on rahuldavalt täitnud taaste- ja vastupidavuskava rakendamise seotud asjakohased eesmärgid ja sihid. Tingimusel, et lõikes 1 osutatud juriidilised kohustused jõustuvad, peab Ungari olema toetuse väljamaksmiseks täitnud oma eesmärgid ja sihid hiljemalt 31. augustiks 2026.

⁹ ELT L 424, 15.12.2020, lk 1.

¹⁰ See summa vastab sellisele rahaeraldise summale, mis jääb alles pärast Ungari proportsionaalse osa mahaarvamist määruse (EL) 2021/241 artikli 6 lõikes 2 sätestatud kuludest ning mis arvutatakse vastavalt kõnealuse määruse artiklis 11 sätestatud meetodikale.

Artikkel 3
Adressaat

Käesolev otsus on adresseeritud Ungarile.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja